

Előfizetési árak:

Egész évre	5 frt — kr.
Fél évre	2 „ 50
Negyed évre	1 „ 25
Néptanítóknak egész évre 3 „ —	

Hirdetési díjak

a legutányosabban számíttatnak,
Bélyeg minden beiktatásért 30 kr.

B A J A

vegyes tartalmu hetilap.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Szerkesztői iroda.
hova a lap szellemi részét illető küldemények intézendők:
ÁLLAMI TANITÓKÉPZÉDÉBEN.
Levelek csak bérmentesen fogadtatnak el. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadóhivatal:
Az előfizetési pénzek és hirdetések a kiadóhivatalba — Nánay Lajos könyvnyomdájába — küldendők be (Bödog-tér, Scheibner-féle ház.)

Egyes szám ára 5 kr.

Szárnyvonalunk iránya.

Minél közelebb jutunk a baja-szabadkai szárnyvonal kiépítéséhez, annál fontosabbá válik most már a szárnyvonal iránya.

Vannak t. i., kik *Mátéház-Mateovicson és a tataházi határszélén át Kelebia felső részének érintésével óhajtanák kiépíteni*, s ezáltal Csávoly, Szent-Iván, Tataháza, Mélykút, Jankovác és a Kis-Szállási uradalom nagyobb támogatását helyezik kilitásba.

Mások ellenkezőleg *Vaskut-Gara-Katymár-Madaras-Kunbaja és Sebesity érintésével* óhajtanák építeni, s ezen irány képviselői már némileg tömörültek is; mert ezáltal az említett községeken kívül: Báthmonostor, Csataalja, Rigicza, Rasztina, Stanisics és Göböl járás támogatására és jelentékeny gabnaforgalmára számíttanak.

A harmadik és legindokoltabb irány védői egyrésztől *Bikty és Borsód*, másrésztől *Almás és Kunbaja között Kelebián át akaryák építtetni*, még pedig azon indokokból, mert ez a legrövidebb irány, s mert ez a legtöbb érdeket kielégíti.

A pálya rövidege a legnagyobb figyelembe veendő, mert amint általa az árucikknek szállítása métermázsánknál

csak 8—10 krral emelkedik vagy esik, a szerint kevesebb vagy több forgalomra lehet számítani.

Az első és második irány legalább is egy mértfölddel hosszabb, tehát 100 ezer frttal többé kerül, s a mellett a szállítási költséget emeli, a szállítási kedvet pedig némileg csökkenti, tehát e tekintetben nem állja ki a versenyt a harmadik tervezettel.

Még kevésbé állja ki akkor, ha az érdekek kielégítéséről van szó.

Az első irány teljesen mellőzi s csaknem elérhetlenül kikerüli a Borsod-Kunbajától délre eső községeket; míg a második csupán ezeknek érdekeit képviselvén, ugyanily mérvben távol esik a Csávoly-Tataháza feletti községek és vidékektől.

A közepűt itt is a legbiztosabb; mert az éjszaki és déli oldal érdekeit, egy és ugyanazon arányban kielégíti, s ha nem is vezet az érdekelt községek határain belül, nem esik egyszersmind azoktól annyira távol, hogy egy vagy legfeljebb két óra alatt bármely oldalról elérhető nem volna.

Már ezen egyetlen indok is eléggé küzd a Borsod-Bikty közötti irány mellett, küzd annál is inkább, mert az első irány teröbe vétele teljesen elidegenítené a más-

T Á R S A.

Jégvirág.

— Beszély 1848—49-ből. —

Irta P a p h a l m i.

Az 1848-iki évnek márczius hava az europai népszabadság örökké emlékezetes feltámadásával lepte meg a világot.

A trónokat, az emberiség végetlen oceánjának ezen kimagasló zord sziklát hatalmas hullámok ostromlátk.

A nép öntudatra kelt s visszakövetelvé magának a jogokat, melyeket a korona fénye, a trón bitora sem volt képes eltakarni előle úgy, hogy vágyó szemei meg ne láthassák azt.

Nem kért, követelt már; s ha kellett véret sem sajnálta annak visszaküzdéséért, mit isten és világ előtt magáénak tekinthetett.

Felhangzottak a csudálatos „Marsailles” merész, vad akkordjai, felépültek a torlaszok: s a vén Europa elszorult lélekké tekinté a véres küzdelmet — talán azon töprenkedve, ha valjón nem-e golgothai gyászszal fog ezen dicső harc is — mint annyi már eddig — végződni?

A nemzetek sorsa isten kezében van; a világ-uralom ezen legfelsőbb intézője pedig úgy akarta, hogy a népek szabadsága, melyet 1815—6-ban örökre eltemetni vétek a hatalmasok, feltámadjon és — éljen.

És valóban, a népek szabadsága feltámadott s üde levegője felfrissíté Europa korhatag ereiben a vért.

Europa megijudott.

És hazánk? és a magyar nép?

Amit Páris és Bécs torlaszai karddal és vérral is alig, azt a pozsonyi nemzetgyűlés fegyver és vér nélkül, a jog örök hatalmával vitta ki, ledöntve a nép és kiváltságos osztály közti ódon válszalat és visszaadva a nemzetet ön magának.

Márczius nálunk is az ébredés hónapjává lön — de hamarabb, mint Europa bármely népe, jutottunk el a czélig, mely a márczius 15-iki mozgalmakban a legélenkebb, legimpozansabb módon nyilvánult.

A nemzet régi jogai visszaadva lőnek s az egykori szabad Magyarország három hosszú évszadom át először élvezte a tiszta, fertőtlen népszabadság üde levegőjét.

A hős elődök sirján babérrá nőtt a felejtés burjántövisé, — s a porzom melyet elhordott róluk a szél, s a bad földre hullt alá, ama szabad földre, melyen ők vívták egykor nemes csatáikat, midőn még nem csavarta ki kezükből a balszerencse azt a kardot, melynek fényét félvilág reszketé, félté.

Az egész nemzet ünnepet ült. Az egész Magyarország egy óriás templommá lön, mely a hálszolosmák szent hangjaival tölt be az örök gondviselés ama drága kegyelmét, melyben annyi küzdelem, annyi véres csaták után a magyar nemzetet — e népet, mely a múlt és jövőt már rég megbűnhötte — részesített.

De nem sokára fegyverek estőgése, kardok pengése, elleneséges, vad hordák dübörgése zavarta meg e nagy napok örökké emlékezetes perczeit.

Azok, kikkel századokon át egy sónk, egy kenyerünk volt, rámentek a hatalom lépére s egy-egy fényes álomért megtagadták önmúltjokat, megtagadták a közös háza szentségét — és fegyvert fogtak ellenünk.

S akkor egy férfiú ajakán megszólalt a nemzet méltó fölria-

dik irány pártolót, és megfordítva; így pedig mindkét irány képviselői ki lesznek némileg elégtve, s ha talán nem oly mérvben is, mindazonáltal mindkét résznek pártolására számíthatni.

Küzd ezen irány mellett az is, hogy ez által nyerhetjük és nyerjük meg tulajdonképen a vasút mentébe eső nagybirtokosoknak, a *Latinovicsoknak, br. Rudicsnak, Siskovicsnak, Pukovicsnak és Szemző Gyulának* mindegyikének jelentékeny és figyelembe veendő anyagi hozzájárulását, amit sem a déli, sem pedig az északi irány nem bírnak pótolni.

Ezen irány mellett Bikity, Borsód, Almás és Kunbaja is legjobban lelkesülnek, tehát ezt leghathatósabbban is fogják támogatni, pedig ezen irány község mind lakosságának számára, mind pedig terjedelmes határának termékenységére egyaránt kiállja a versenyt úgy az északi, mint pedig a déli irányt védő községekkel.

Ne keressük tehát se az egyik, sem pedig a másik kerülő utat, maradjunk a középutnál, a *Bikity-Borsód és Almás-Kunbaja közötti iránynál*, a mely legtöbb érdeket kielégít, mely amellet legrövidebb, s a mely legtöbb lelkesedést, legtöbb anyagi pártolást biztosít.

Keletéri.

Bajánk kútforrásai.

I.

Van-e valaki, kit a tiszavidéki árviz okozta szerencsétlenség meg nem hatott? Van-e magyar, kinek szemei Szeged — az ós magyar-város szomorú sorsa, végpusztulása felett fájdalom könyökbe nem borultak volna? — A nemes verseny, melylyel részvétünket s áldozatkészségünket kinyilvánítottuk, bizonyítja, hogy — nincs; hogy minden iyekezetek adófordítjuk, minden eszközt arra használunk fel, miszerint a nyomort mit e catastropha okozott ne csak elnémissük, hanem a sújtott vidéket hasonnemű veszély ellen egyesült erővel a jövőre egyszersmind biztosítsuk is. Tar-

dása s elhangzottak a történelmi nevezetességüvé lett igék „a haza veszélyben van.“

E szavakra a magyar nemzet még nagyobb lett, mint minőknek addig maga a történelem ismerté.

Vér és pénz kellett a méltatlanul, orvül megtámadott hazának.

És e vér és epéz óriás halomná nőtt a haza oltára előtt. A ki mozogni birt, a férfi, ment felajánlani magát a haza védelmére; aki pedig maga nem mehetett, odaadta minden kincsét, drágaságait, hogy a szent harczra menők fentartása biztosítsák.

Örmökönket sirt, a ki látta, leborult a nemzet nagysága előtt az, ki tanúja volt annak, midőn az elaggott, vén szülék egyetlen gyámola azok áldásával ment a csaták mezejére; midőn a szegény özvegy összes kincsét, mit gyermekei egyedül örökségként örözött évtizedeken át, halomra hordá a haza oltarán . . . Nemzet, mely illy áldozatra is kész, nem veszhethet el soha! A lapok telve voltak egyes apró epizodokkal, melyek a nemzet áldozatkészségét csaknem nyhiikus színben tüntették be a föl. Az öreg Szentpéteri János, jómodú alföldi közbirtokos, könyves szemekkel olvasá e közleményeket újra és újra . . .

És ő elmaradjon az áldozatok oltáráról?

Epen fölkelni készült szölye-székéről, midőn fia lépett be hozzá, vén napjainak egyetlen gyámola.

— Te itthon, édes Gézám; hiszen legutóbbi leveledben azt irtad, hogy csak júliusban térsz haza Nagyváradról.

— Hja, apám, azóta igen sok történt. Más sors lett megírva a csillagokban azok részére is, kik edő a tudomány templomába jártak eltanulni a szellemi csatákat, melyek egy nagy nemzetet valódi boldoggá s igazán nagygyá tethetnek. Hazánk aláírva, megtámadva — nekünk ott kell lennünk a sikon, hol az ellensé-

tozunk is így cselekedni, hiszen csak egy maroknyi nép vagyunk mi magyarok, s ha mi nem segítünk egymáson, testvéreinken: kitől várhatunk akkor a jó istenen kívül segítségét? Senkitől.

A külföld részvét nyilatkozata tettekben még soha sem volt illy nagylelkű mint most — s ezt csakis annak köszönhetjük, hogy mi maroknyi magyar nép — társadalmi viszonyaink s minden tekintetbeni előrehaladásunk által a külföld elismerését kivívtuk magunknak.

De erre nem szabad nekünk számítanunk; aki ma jó barát: az holnap halálos ellenségünk lehet. Nem szabad tehát elbizakodnunk, — épen most, midőn nem egy olyan kisterület mint a Tiszavidék, nem egy ós magyar város: hanem egész honunk — ezer éves, vérral szerzett drága hazánk felett függ Damocles kardja: az általános elszegényedés. Megdöbbenő szemtelenséggel tolakodik be hozzánk ez irtózatoss ellenség, s rohamosan szedi áldozatait körünk-ből — osztály, rang és nem különbség nélkül. Ha figyelemmel kísérjük a hírlapok halálözési rovatát, kell, hogy visszariadjunk a számtalan öngyilkosság hallatára, mit azok hoznak; s borzadva jutunk azon tapasztalatra, hogy az illy gyászos események 99 százalékát a bonyolult anyagi helyzet, az elszegényedés okozza.

Veszni indultunk! Belátja ezt mindenki, és még sem igyekszik, nem akar magán segíteni senki. Mindenki másban látja a hibát, a nélkül, hogy magában keresné azt: a földmives az olcsó árban, melyen terményét elfecsérelni kénytelen; az iparos az ipar pangásában, ami inségre juttatja őt — s így tovább! — mindnyájan pedig abban, hogy ezek mellet a nagy adó azt, a mi legsúlyosabban nyomja őket. — Irgalmas Isten! milyen téves véleményekben vannak ezek! . . . És hogy csakugyan téves alapon nyugosznak e vélemények, legyen szabad be is bizonyítani állításomat, melylyel kétségbe vonom ez említett vélemények jogosultságát.

Népünk földmives osztálya azon meggyőződésben él,

get letiporhatjuk. Apám, folytatá, a jó öregnek nyakába borulva, bocsásd meg nekem, hogy először életemben elmulasztottam kikérni belegyeződésedet egy elhatározó lépésemhez, — de másként nem tehettem. Tegnapról kezdve honvéd vagyok.

És a szent öreg nem ájult el a szavakra, melyek azt jelentették neki, hogy e percztől kezdve egyetlen gyámola, a fia sem övé többé; nem fakadt könyekre ama sötét sejtelen fölött, hogy talán nem is tér meg többé az ő Gézája a véres harczokból, hanem ott fog elhullni a sorokban, tetemét eltiporják fújó paripák s töle még azt is megtagadjá az ég, hogy egy bucsúcsókkal válhassék meg az ifju hőstől, az ő egyetlen gyermekétől: nem!

— Fiam, azt tetted, amire én kéni akartalak. Áldásom kísér. Hol is lehetne az én gyermekem akkor, midőn szegény hazánk minden oldalról megtámadva van, mint a csaták mezején. Oh, bár én is mehetnék veled.

Géza boldogan hajólt a szent öreg fölé és csókjaiban fűrészté redős, de kipirult arczeit.

Nem sokára aztán megpördült a dob, fölarsant a trombita, s a világhírű lett honvéd sereg első zászlóaljja büszkén vottak el a csatatérre.

Jolsvaj Ilonka, egy szegény nyugalmazott hivatalnokné egyetlen leánya, kíváncsian futott az ablakhoz, hogy végig bámulja a daliás sereget.

— Jer, jer anyám, nézd csak, mily szépek ezek a honvédek. Az anya hallgatagon ott ült tovább is a fakó pamlagen s mélyen sóhajta szólt: „Mit láthatok rajtuk akkor, midőn az én Deszóm nincs közöttük. Oh, ha el nem hal oly korán, élete legszebb korában, ma ő is ott volna azok közt, kikért ma egész Magyarország imádkozik“ . . . s csendes zokogás közt olvasgatótt arany és ezüst pénzeket egy kicsiny kosárból az asztalra le.

hogy minden bajának egyedül a termények nagy mérvben csökkenése ár a óriásilag felcsigázott nagy adó lenne kútforrása. Csak hogy ez nem áll, — ezt csak a mi magyar népünk állítja. Hiszen ha ez igaz volna, akkor nem csak mi magyarok éreznék a bajt, hanem honunkban kivétel nélkül mindenki; — csak hogy ezt nem lehet ám konstatálni mindnyájunknál! hisz nézzünk csak szét nálunk Bácskában — — — nem azt fogjuk-e tapasztalni, hogy míg a magyar földmives néposztály óriási léptekkel halad az elszegényedés útján, addig a más nemzetiségű vagy legalább a más nyelvű földmives — mint pl. a szorgalmas németek, a legjobbak létezik örvendenek.

Pedig azok is csak oly áron adhatnak túl verítékkel szerzett terményeiken mint mi — azok is csak oly nagy mérvben fizetik honuk iránti tartozásukat, az adót, mint mi; vagy nem így van? Itt tehát másban keresendő a bajok kútforrása — s talán éppen magunkban; — nézzük!

Páky György.

(Folyt. köv.)

H I R E K.

— **Múlt szombaton** tartott meg a „Bárány“ vendéglőben az előre hirdetett hangverseny és műkedvelői előadás. A színház már jóval a kitűzött idő előtt telt meg a legszebb s legválogatottabb közönséggel annyira hogy a nagyszámu ülőhelyek még a jelenlévő hölgyvilág számára is alig voltak kielégítők s a férfiak csak a háttérben s a karzaton foglalhattak helyet. A hangverseny Wolf és Beriot ábrándjával vette kezdetét, melyet Matuschek A. ur hegedűn adott elő s Epstein Adel k. a. pedig zongorán kísért. Mindkettő művészi tökélytel és őszhangzón a közönség fokozott igényét teljesen kielégítette. Lemberger Rachel k. a. a „Büvös vadász“-ból választott dallam és 2 magyar népdal szabatos elénklése továbbá Kollár Ágoston ur fuvalója szelid hangjai kísérv Heller Amália kisasszony zongorajátékától, nemkülönben a Lemberger Rachel és Heller Amália kisasszonyok által zongorán előadott Brahms-tól 4 kézre átírt „Magyar tánczok“ tapost és elismerést arattak. — A választott

— Ilonka, jér csak közelebb hozzám. Látod-e e kincset? Ez egész örökség — apád után. Aztán néhány fakó dobozkat bontott föl. Egyikéből egy szép műv nyakékat, másikból egy antik karperecet, harmadikból egy egymántal kirakott aranykeresztékét vont elő: ez pedig örökség — anyádtól. Nézd csak, milyen szépek, mint ragyognak!

A lányka nem bámulta meg a halomra rakott ékszereket — hallgatott.

— Mily szépek, mily ragyogók! S aztán a fiatal lányok, magamról tudom, úgy szeretik, az ily apró csecsebecskéket. És te is szereted, nemde?

A lányka még mindig hallgatott.

— S ha én mégis azt mondanám néked: Ilonkám, mindez a tied; de van nekünk egy házánk, kinek édes gyermekei vagyunk mindannyian, kit boldogult atyád egész életében szolgált — s ki ma hozzánk kiált föl, hogy segítsük őt . . . s ha én e kincset odaadnám neki mind s nekem nem maradna semmi, csak én, s nekem nem maradna senkim, csak te: mit szólnál akkor?

A lányka szép, ragyogó szemeit fölvetve anyjára s dicsőült arczkál felelt:

— Azt mondanám, anyám, hogy lányod akaratát teljesítetted.

És a roskatag gyenge asszony, mintha s partai anyák egyike éledt volna föl benne, föltek, forrón ölelé keblére a drága gyermeket és sirva zokogá: „Ilonkám semmivel sem tudtad volna így bezonyítani, hogy az én gyermekekem vagy!”

Nemsokára egy mély gyászba öltözött öreg nő és egy deli, fiatal leány haladtak végig a kis város főutczáján s az ujonczok zajától visszhangzó tanácsházba léptek be.

Ott állt a bíró, mint egy ősz patriarcha, az asztalfőn. A

darabok utolsója, szám, de nem művészi bees szerint volt Beriot „7-ik hangversenyműve“ szabatosan előadva Matuschek A. ur, kísérvé Epstein A. k. a. által. A műkedvelő társulat Berczik A. eleven vigjátékát a „Közüggyek“-et adták elő, jó szerep beosztással. A működő hölgyek, Weidinger Flora és Kopper V. kitűnően oldották meg feladatukat, míg az urak közül különösen Erdélyi Gy. ur pergő nyelve és komikus alakítása kitűnt. A tiszta jövedelem halomlás szerint mintegy 200 frt.

— A „képző művészeti szemlé“ havi folyóirat IV. füzetét megjelent. Szerkeszti Prém József. Előfizetési ár egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Levelezés.

Bács-Almás, 1879. április 7-én.

Alföldünket, vele együtt kedves hazánkat féltőbb nagy csapás érte, midőn szeged és környéke a Tisza áldozata lett. Átérezte e rendkívüli szerencsétlenséget egész Europa s sietett is nagyermű adakozásaival enyhíteni a százanódó károsultak nyomorán.

Mezővárosunk a környékkel együtt szintén nem akart hátramaradni. A szerencsétlenség hírülvétele után ugyanis nagyobb mennyiségű élelmi szerek, valamint pénzbeli adományok által iparkodott tehetségéhez képest a vízkárosultaknak némiképen segítségére lenni. Sőt az ezen idő szerint városunkban időző szintársulat is hozzájárult a vízkárosultak segélyezéséhez, amennyiben márczius hó 22-én jótékonyzöld előadást tartott s a tiszta jövedelem felét a szegedieknek küldötte. Másnap egy helybeli, de messze vidéken utazott igen ügyes búvász rendezett előadást ugyancsak az árvíz-károsultak javára.

E hó 3-án ismét Zoltán Gyula helybeli színészünknek jelentését vettük, mely szerint folyó hó 5-én és 6-án azaz szombath és vasárnapon műkedvelőink fognak jótékonyzöld előadást tartani a szegediek javára. Szombaton „A betyár kendője“, vasárnap pedig „A falu rossza“ című ismert kitűnő népszínművek lesznek előadva.

Az előadás megtartott, azonban a szintársulat által csak egy-két műkedvelő közreműködésével, — a színészek saját pénzétára javára. 7-ikére az utolsó előadás van hirdetve s így az idén már a második szintársulattól válunk meg.

Dunamenti.

gyászoló nő és fiatal leánya szerényen léptek eléje s egy csomagot tettek az asztalra a „haza nevében“. Kincset, drágaságot, aranyban, ezüstben.

Bámulva nézett rájuk mindenki. Az agg bíró arczán két meleg könyecsepp gördült fél s reszkető ajakkal szolt, mintegy az éghez imádkozva. „Én édes istenem az a nép, melynek gyermekei ily anyákkal bírnak, bizony megérdemlik örök kegyelmedet!“

A szegény özvegy s a viruló ifju lány boldogan lépkedtek hazafelé. A nemes, nagy lelkek sajtásága már, hogy akkor érezik magukat igazán gazdagnak, midőn egy-egy nagy eszméért szegénynek lének.

És ki nem mondott volna le, a ki magyar, ama napokban mindenről, ami csak kedves volt előtte, hogy a hazán segítsen? Hiszen a templomok harangjai is, melyek oly mély áhitattal szóltak föl estenként az éghez, elküldék a csatába, hogy addig míg fiaik a honért küzdenek, onnan imádkozzanak fel az istenhez — a magyar fegyverek dicsőségéért.

S az a szegény öreg, ki egymagára hagyatva élte le napjait régi királis kastélyában, s az a gyászoló nő, kit egy ifju szép leány tartott már csak a világhoz kötvé: oly örömtelvel olvassák a harcztérről jövő diadalhíreket.

Az áldozat megtermé mőtő gyümölcseit: a hősiessen végig küzdött csaták babérai — s a nemzet nagyságának felújuló régi fényében.

Soha nép, mely szabadságáért küzdött, fiai és lányaiiban nagyobb nem volt, mint e napokban a — magyar!

(Folyt. köv.)

